
BASEL KRİTERLERİNİN TÜRK BANKACILIK SİSTEMİ ÜZERİNE ETKİLERİ

Abdülbaki GÜNGÖR

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-6650-977X

Cem ENGİN

Dr. Öğr. Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, ORCID: 0000-0003-4812-6887

Öz

Bu çalışmada, Basel Kriterlerinin ilki olan Basel I' den Basel IV'e kadar Basel Komitesinin yayınlamış olduğu kriterler incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı bankacılık sektörünün çeşitli risklere karşı korunmak ve sektör standartı belirlemek amacıyla oluşturulan Basel kriterlerinin Türk Bankacılık sektörünün ne ölçüde uyum sağlayabildiğini incelemektir. Bu kapsamda Basel kriterleri bankaların denetim kalitesi artırmış, risk yönetimini iyileştirmiş, bankaların likiditesini güçlendirici önlemler almıştır. Bunlarla birlikte Basel Kriterlerine eleştiriler de getirilmiş; bunlardan başlıcaları risk duyarlılığının zayıf olması ve OECD üyesi olan ülkelerin risk ağırlığının düşük olması gibi kriterler eleştirilere neden olmuştur. Türk bankacılık sektörünün 2001 kriziyle birlikte risk ağırlığı ve sermaye yapısı güçlendirici düzenlemeler yapması, Türk bankacılık sisteminin kriterlere uyum sürecinde pozitif etki yaratmıştır. Çalışma literatür tarama yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Basel Kriterleri, Sermaye Yeterliliği, Türk Bankacılık Sektörü, Basel Komitesi.

THE EFFECTS OF THE BASEL CRITERIA ON THE TURKISH BANKING SYSTEM

Abstract

In this study, the criteria published by the Basel Committee from Basel I to Basel IV, the first of the Basel Criteria, were examined. The aim of this study is to examine the extent to which the Turkish banking sector can adapt to the Basel criteria, which were created to protect the banking sector against various risks and to set sector standards. In this context, Basel criteria increased the audit quality of banks, improved risk management, and took measures to strengthen banks' liquidity. Criticisms were brought to the Basel Criteria, mainly due to the weak risk sensitivity and the low risk weight of OECD member countries. The risk weight and capital structure strengthening regulations of the Turkish

banking sector with the 2001 crisis had a positive effect on the compliance process of the Turkish banking system with the criteria. The study was prepared using the literature review method.

Keywords: Basel Criteria, Capital Adequacy, Turkish Banking Sector, Basel Committee.

1. GİRİŞ

Küresel ölçekte finans sisteminin büyümesi, finansal ürünlerin çeşitlenmesi ve teknolojinin gelişmesi sonucunda bankacılık sistemi çeşitli risklere açık hale gelmiştir. Bu risklerin küresel çapta etki oluşturması nedeniyle; küresel finans sistemi içerisinde yer alan bankaların hareketlerinin denetlenmesi, günün şartlarına uygun politikaların uygulanması ve ülkeler arasındaki farklı uygulamaların ortadan kaldırılması zorunluluk haline gelmiştir. Uluslararası finansal hareketlerin denetlenmesini, bankacılık sektörünün yeni düzenlemelere tabi tutulmasını ve ülkeler arasındaki düzenleme farklılıklarının giderilmesini amacıyla Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) bünyesinde Basel Bankacılık Denetim Komitesi kurulmuştur. Komitenin oluşturmuş olduğu kriterler finans sisteminin karşılaştığı riskleri en aza indirerek finansal sistem içerisinde istikrar sağlamayı hedeflemektedir.

Kriterlerin ilki 1988 yılında yayınlanmış olup, finansal sistem içerisinde yer alan gelişmeler doğrultusunda oluşturulmuştur. 2004 yılında ise Basel I'de yer alan eksikler giderilerek Basel II kriterleri yayınlanmıştır. 2008 krizi birlikte finans sistemin de yeni riskler ve yeni piyasa şartlarının oluşması sonucunda Basel III kriterleri oluşturulması gündeme gelmiş, 2010 yılında Basel III kriterleri uygulanmaya başlamıştır. 2017 yılında Basel IV kriterlerinin oluşturulması için çalışmalar başlanmış ve 2023 yılında ise Basel IV kriterlerin uygulanmaya başlanması hedeflenmektedir. Böylece küreselleşme olgusu ile birlikte önemi artan uluslararası ticaretin büyümesi yönünde önemli gelişmeler yaşanırken, küresel finans sisteminin önemli bir parçası olan bankacılık sisteminin standartlarının geliştirilmesi ve denetim kriterlerinin belirlenmesi uluslararası ödemeler sisteminin de sağlıklı ve etkin çalışmasına imkan sağlayacaktır.

Bu makalede Basel I, Basel II, Basel III ve Basel IV Kriterleri incelenmiş, bu kriterlerin Türk Bankacılık Sistemi üzerinde oluşturmuş olduğu etkiler ve bu kriterlerin uygulanma aşamaları incelenmiştir.

2. BASEL KRİTERLERİNİN ORTAYA ÇIKIŞ SÜRECİ

Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS - Bank for International Settlements), 17 Mayıs 1930 yılında uluslararası ödemeler sisteminde yaşanan aksaklıkları gidermek ve ödemeler sisteminin daha sürdürülebilir hale getirilmesi amacıyla kurulmuştur. BIS Yönetim Kurulu Amerika Birleşik Devleti, Belçika, Fransa, İtalya, Almanya ve İngiltere Merkez Bankası başkanlarının yer aldığı 6 temel üyesi bulunmaktadır. Altı temel üye kendi ülkeleri içerisinde 6 adet ek üye daha seçmektedirler bu üyelerle birlikte Kanada, Japonya, Hollanda, İsveç ve İsviçre'de yapılan seçimlerin sonucuna göre belirlenen 5 üyeyle birlikte 17 üyesi bulunmaktadır. BIS yönetimi, Merkez Bankaları arasında iletişimi ve

koordinasyonu sağlayarak finansal piyasalarda gerçekleşen aksaklıkları gidermeyi amaçlamıştır (Altıntaş, 2006:8).

“1970’li yıllarda ortaya çıkan petrol krizi nedeniyle döviz kurunda meydana gelen artışlar döviz borçlanmalarını aşırı derecede arttırırken, borçlanmanın sonucu olarak banka iflasları gerçekleşmiştir. Bankacılık sektöründe meydana gelen iflaslar uluslararası anlamda bankacılık faaliyetlerinin ve sermaye hareketlerinin düzenlenmesi ihtiyacını doğurmuştur” (Altıntaş ,2006:8). Bu durumun kurumsal yapıya yansımaları 1974 yılında İsviçre’nin Basel kentinde G-10 (ABD, İngiltere, Japonya, İspanya, Almanya, Fransa, Kanada, İtalya, İsveç, Hollanda) ülkelerinin Merkez Bankası başkanlarının katılımı ile BIS bünyesinde BASEL Komitesi (BASEL Committee on Banking Regulation and Supervision) kurulmuştur (Eymen, 2009:27). Komite ismini toplantının düzenlendiği yer olan İsviçre’nin Basel kentinden almaktadır. Daha sonraki yıllarda komitenin adı Basel Bankacılık Denetim Komitesi (BASEL Committee on Banking Supervision) olarak değişmiştir.

Komite ulusal bankacılık ve finans piyasaları denetleme organlarının düzenleyici sorunları çözmek için daha birleşik, küreselleştirilmiş bir yaklaşıma doğru ilerlemesine yardımcı olmayı hedefler. Bir kurucu antlaşma olmaksızın kurulan komite, çok taraflı bir organizasyon değildir. Bunun yerine, Basel Bankacılık Denetim Komitesi, bankacılık düzenleme ve denetleme makamlarının dünya çapında bankacılık denetiminin kalitesini arttırmak ve bankacılık denetim alanındaki önemli konuların anlaşılmasını geliştirmek için iş birliği yapabileceği bir forum sağlamayı amaçlamaktadır. Basel Bankacılık Denetim Komitesi temel amacı, bankaların ödeme gücünü, likiditesini, risk yönetimini iyileştirmek ve küresel olarak daha fazla finansal istikrar sağlamak için dünya çapında bankacılık düzenlemelerini, denetimini ve uygulamalarını güçlendirmektir. Bu bağlamda, aşağıdaki faaliyetleri yürütür (BANCO DE,2022):

- Küresel bankacılık düzenleme standartlarını belirlemek ve teşvik etmek, bunların uygulanmasını izlemek,
- Bankacılık sektörü hakkında bilgi alışverişinde bulunmak, ilişkili riskleri belirlemek,
- Denetçiler ve merkez bankaları arasında deneyim, yaklaşım ve teknik alışverişinde bulunmak,
- Finans sektöründeki diğer uluslararası kuruluşlarla ve Komite üyesi olmayan ülkelerin merkez bankaları ve denetçileriyle iş birliği yapmaktır.

Basel komitesi amaçları doğrultusunda bankacılık sektörüne yön vermek, bankacılık sisteminde birlik sağlamak ve modern bankacılığın gerektirdiği koşulları oluşturma adına Basel Kriterlerini yayınlamıştır. Basel komitesi ilki 1988 yılında ulusal sermaye yeterliliği hesaplama yöntemlerini birbirleriyle uyumlu hale getirmek ve bu konuda asgari standart oluşturmak amacıyla Basel I kriterlerini yayınlamıştır. Gelişen piyasa koşulları ve riskler Basel I Kriterlerinin modern bankacılığın gerekliliklerini karşılayamaması neden

olmuştur. 2004 yılında Basel II Yeni Sermaye Uzlaşısını yayınlamıştır, gelişen ve büyüyen finans sektörünün ihtiyaçlarına göre 2010 yılında Basel III, 2017 yılında ise Basel IV kriterleri yayınlanmıştır (BANCO DE, 2022). Görüleceği üzere zamanın koşullarına ve gelişmelere bağlı olarak bankacılık standartlarının ve denetim kriterlerinin geliştirilmesi bu kriterlerin küresel düzeyde uygulanması yönünde önemli adımlar atılmıştır.

2.1. BASEL-I KRİTERLERİ

1980'li yılların başında piyasalarda risklerin artması ve bununla birlikte borçlu ülke sayının artması uluslararası bankaların taşıdıkları riskleri artırmıştır. Artan riskler bankalardaki sermayenin azalmasına sebep olmuştur. Uluslararası finansal piyasalarda gelişmelerin ardından Basel Komitesi, BIS çatısı altında 1988 yılında Peter Cook başkanlığında Basel Sermaye Uzlaşısının ilki yayınlamıştır (Senturan, 2006: 46).

“Anlaşmanın temel amacı, uluslararası bankacılık sisteminin istikrarını, güvenilirliğini korumak ve farklı ülkelerdeki uygulamalarda istikrar sağlayarak uluslararası bankalar arasında rekabet eşitsizliğini azaltarak bankacılık sektöründe standart oluşturmaktır. Bu uzlaş, bankacılıkta uluslararası düzeyde genel kabul gören ilk riske dayalı sermaye yeterliliği düzenlemesidir” (Senturan, 2006: 46).

Basel I bankaların sermaye yeterliliği ve sermaye oranları üzerine çalışmalar yapmıştır. Bankaların piyasalarda gerçekleşmesi muhtemel risklerden en az şekilde etkilenmesi için sermaye yeterlilik oranlarını riske bağlı olarak belirlemiştir.

Basel Kriterlerinin birinci kısmında sermaye bileşenleri tanımlanmıştır. Basel kriterleri sermayeyi iki başlıkta incelemektedir bunlar; ana sermaye ve katkı sermayesidir. Kriterlerin ikinci kısmında ise risklerin ağırlıklandırılmasıyla ilgili bilgiler paylaşılmaktadır. Taşınmış oldukları riskler bakımından varlık kalemleri ve bilanço dışı kalemler kendi içlerinde dört farklı sınıfta incelenmiştir, komitenin belirlemiş olduğu ağırlıklandırılmış katsayılar her bir sınıf için farklılık göstermektedir. Kriterlerin üçüncü kısmında %8 olan sermaye yeterlilik oranının hesaplama yöntemleri hakkında bilgi paylaşılmıştır (Ayan, 2005:31).

“Basel I temel olarak banka bilançolarında en çok yer kaplayan risklerden biri olan kredi riskini sermaye yeterliliği oranının hesaplanmasında dikkate almıştır. Basel I’de kredi riskine ilişkin risk ağırlıkları: %0, %20, %50 ve %100 olmak üzere dört gruba ayrılmıştır” (İmişiker,2005). Kısıtlı sayıda risk ağırlığı uygulanmasından dolayı risk duyarlılığının zayıf olması, faaliyet alanları farklı olmasına rağmen her banka için aynı uygulanmanın olması literatürde “herkese tek beden elbise” şeklinde tanımlanmıştır.

Risk ağırlıkları incelendiğinde 1988 Basel Kriterleri, ülkelerin OECD üyesi olup-olmaması bankaların yükümlülükleri açısından değerlendirmesinde önemli kriterdir, OECD üyesi olan ülkeler risk bakımından az riskli kategoride yer

almaktadır. Kredi derecesi yüksek ancak OECD üyesi olmayan ülkeler için dezavantaj oluştururken, kredi riski yüksek olan ülkeler için de OECD üyesi olmak avantaja dönüşmektedir (TBB Araştırma ve Yayınlar, 2000:18).

OECD ülkelerinde bulunan yerleşik bankaların, OECD ülkelerinde kurulu olmayan bankalara göre avantaj sahibi olduğu görülmektedir. Bir yıldan daha fazla vadeli borçlarda OECD ülkelerinde bulunan bankalar için risk ağırlığı %20 iken OECD üyesi olmayan ülkelerde kurulu bankalar için %100'lük risk ağırlığı uygulanmaktadır (İmişiker,2005:71). Montes Negret (Risk Management Challenges, 2006) bu duruma eleştiriler getirerek ülkelerin OECD üyesi olup olmamasına göre farklı risk ağırlıklarının uygulanmasına ve bu durumun OECD ülkelerine avantaj sağlamasının adil olmadığını ifade etmiştir.

Uluslararası finans piyasalarının istikrarlı işleyebilmesi ve piyasalarda oluşan yeni gelişmeler sonucunda Basel Komitesi, uluslararası bankalar için risk ağırlıklı sermaye yeterlilik oranını %8 açıklamıştır. Üye ülkelerin 1992 yılının sonuna kadar yeni orana uyum sağlamasını istemiştir.

Basel I Kriterlerinin sermaye yeterliliğinin piyasa koşullarına ve gerçekliklerine göre doğru oranların belirlenip uygulanmaması ayrıca piyasa riskinin dikkate alınmaması Basel I Kriterleri için önemli eksikler olup yoğun eleştirilere maruz kalmıştır. Komite eleştirileri dikkate alarak 1993 yılında yeni rapor hazırlamış ve hesaplamalarda piyasa riskini de dikkate almıştır ancak yeni rapor ileri risk hesaplama yöntemlerini göz ardı ettiği için eleştirilmiştir (Duman,2000:22).

Basel I uzlaşısını 100'ün üstünde ülke, bankacılık sistemi üzerinde uygulamıştır. Uzlaşma bankaların iflas etmesi durumunda mevduat sahiplerinin karşılaşılabileceği riskleri en aza indirmek için minimum sermaye tutarı üzerinde çalışmalar yapmıştır. Uzlaşma piyasa ve kredi risklerine karşı duyarlılığı sınırlı olması nedeniyle piyasalar da gerçekleşen diğer risklere karşı duyarlılığı sınırlı ve yetersiz kalmıştır. Gelişen ve değişen piyasa koşulları Basel I kriterlerindeki açıkları gün yüzüne çıkarmış bu durum eleştirilere neden olmuş yeni bir düzenlemeyi gerekli kılmıştır.

2.2. BASEL-I KRİTERLERİNİN TÜRK BANKACILIK SİSTEMİNE ETKİLERİ

Basel-I kriterleri ülkemizde 1989 yılından yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de Basel I Kriterlerinin uygulanma süreci aşamalı bir şekilde gerçekleşmiştir. 1992 yılından itibaren Basel I kriterleri uygulanmaya başlamıştır.

Basel I kriterlerine uyum sürecinde pek çok bankacılık düzenlemeleri yapılmıştır bunlardan en önemlisi; Şubat 2001'de uygulamaya konulan "Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelikte" de yer alan sermaye yeterliliği hesaplamalarında piyasa riskinin de dikkate alınması sağlayan uygulama yürürlüğe girmiştir. Basel I Kriterlerinin yürürlüğe girmesiyle birlikte bankalar kriterlere uygun şekilde personellerine

eğitimler düzenlemişlerdir, bankalar teknolojik alt yapıyı güçlendirmiş ve Basel Kriterleri bankaların risk algısını artmasına neden olmuştur (Beşinci,2005:1). Basel kriterlerine uyum sürecinde, sermaye yeterlilik oranının; 1989 yılında %5, 1990 yılında %6, 1991 yılında %7 ve 1998 yılında %8 olarak uygulanması hedeflenmiştir. Ancak hedeflenen sermaye yeterlilik oranı yakalanamamış ve bu oranların üzerinde sermaye yeterlilik oranları gerçekleşmiştir.

Basel I Kriterlerinin hükümleri kolay uygulanabilir niteliğinden dolayı Türkiye uzlaşya kolaylıkla uyum sağlamıştır. Ülkemizde Basel I Kriterlerinin uyum sürecinin kolay yaşanmış olmasına rağmen zaman içinde ortaya çıkan gelişmeler bu yaklaşımın bazı açılardan yetersiz kaldığı görüşünün doğmasına neden olmuştur. Basel kriterleri piyasalardaki değişim hızından kaynaklı olarak türev piyasalardaki değişimleri, yenilikleri öngörememiştir. Birçok banka borçlarını, menkul kıymetleştirme yoluyla satarak ya da türev piyasalarda pozisyon alarak gerçekte taşımakta olduğu riskleri düşük gösterebilmişlerdir. Sermayesine oranla çok riskli yatırımlara girişen ve taşıdığı risk düzeyini söz konusu işlemler yoluyla olduğundan daha düşük gösteren birçok banka, daha sonraki yıllarda bankacılık krizlerinin yaşanmasında etkili olmuştur (Külahi vd., 2013:189). Sermaye yeterliliği hesaplamalarında önemli ölçütlerin göz ardı edilmesi, sadece kredi riskinin tanımlanması uzlaşya için önemli eksiklerdir. Kriterler sektörün artan ihtiyaçları hızlı cevap verememesi ve çeşitli ekonomik krizlerin oluşması yeni bir standardın oluşturulması gerektiğini gündeme getirmiştir.

2.3. BASEL-II KRİTERLERİ

Bankacılık sektörü, gelecekte yaşanması muhtemel şoklar kapsamında ortaya çıkabilecek finansal belirsizliklere engel olmak için üretilen mali yenilikleri de dikkate alarak güçlü bir sermaye ve likidite gücüne ihtiyaç duymaktadır (Teker,2005:45). Bu kapsamda yapılan çalışmalardan birisi de Basel II Uzlaşya olarak karşımıza çıkmaktadır.

Basel I Uzlaşyası için ilk düzenlemede karşılaşılan yetersizliklerden ortaya çıkan piyasa deneyimleri, bu uzlaşya üzerinde geniş ölçekte bir revizyon yapılma talebini gündeme getirmiştir. Bu talepleri gündeme getiren temel faktörler, hızlı bir finansal inovasyon sürecinin yaşanması ve risk yönetiminde hem operasyonel risk hem de kredi riski için gelişmiş düzenlemeler ortaya koyulması isteğindedir (Illing,2005:31). Bu istek doğrultusunda Basel standardını geliştirip yenilemek Basel Komitesince zorunlu hale gelmiştir.

Basel Komitesi, 1999 yılında Basel II Yeni Sermaye Standardını ilişkin ön çalışmayı yayınlamıştır, bu çalışma Basel I göre risk duyarlılığı daha yüksek olan sermaye yeterliliği hesaplama yöntemine sahiptir. Basel II; düzenleme ve ilkeleri üzerinde tam olarak bir mutabakatın sağlanması altı yıllık bir sürede olmuş, Kasım 2005'e gelindiğinde piyasa riski hesaplamalarına spesifik riskin dahil edilmesini kapsayan, ilave sonucu nihai halini alıp 2006 yılının haziran ayında tam tekmil olarak yayınlanmıştır (Candan,2009:10).

Basel I'e gelen eleştiriler sonucu Basel II uzlaşısı bu eleştiriler göz önüne alınarak geliştirilmiştir. Getirilen bir değişim de kredi hesaplamalarındaki değişiklikler ve operasyonel riskin de sermaye yeterlilik hesaplamasına dahil edilmesi yönündeki değişiklikleri kapsamaktadır. Bankaların çalıştırdıkları personel, dış etmenler gibi karşılaşılabilecek riski ifade eden operasyonel risk ile finans piyasalarında gerçekleşebilecek olaylardan kaynaklı olarak bankacılık sektöründe yer alan oyuncular beraber hareket ederek ortaya çıkabilecek krizi daha fazla derinleştirmesi problemini de beraberinde getirmiştir (Karaaslan, 2015:21).

“Operasyonel riskler bankacılık sektörünün karşı karşıya olduğu önemli bir risk grubu olup piyasa ve kredi riskleri daha çok gelirlerin artırılması ile ilgilidir, operasyonel riskler daha çok maliyetlerin azaltılması yönü ile ön plana çıkmaktadır” (Algburi, 2018:27).

Basel I ve Basel II uzlaşılarının arasındaki başlıca farklılık Basel I'de yer alan kredi riski bakımından sermaye yükümlülüğü OECD ülkesi olup olmama kuralına dayanan 'Kulüp Kuralı' Basel II Uzlaşısı ile son bulmasıdır. Basel I'de yer alan 'Kulüp Kuralı' yerine ülkenin uluslararası derecelendirme notunu göz önünde bulunduran bir sistem oluşturulmuştur. Böylelikle 'herkese tek beden elbise' uygulaması son bulmuştur.

Her iki uzlaşıda bankalarda yer alan riskli varlıkların %8'i kadar sermaye bulundurma zorunluluğu bulunmaktadır. Basel II kriterleri risk olgusuna karşı bankacılık sektörünü ve finansal piyasaları daha denetlenebilir yapıya dönüştürmeyi amaçlamaktadır.

Riskle alakalı analizleri ve denetimi daha iyi ve doğru şekilde yapmak ve bankaların karşılaşması olası risklerde daha ihtiyatlı ve güçlü olabilmelerini sağlamaktadır. Bunu yaparken de Basel I'deki eksiklikler ve eleştiriler göz önünde tutularak risk ölçümlerini daha etkin bir şekilde yapmayı amaçlanmıştır (Basel Committee, 2014).

Bu risklerin daha duyarlı ölçülmesi ve her bankanın kendi risk profilini ayrı belirlemesi bankada yer alan üst yönetime düşen görev ve sorumlulukların arttırılmasıyla finansal bilançoların bankanın mali durumunu açıklamasıyla finans sektörü oluşturan aktörler arasındaki asimetrik enformasyonun azaltılması ve bu sayede daha rekabetçi ve daha istikrarlı bir finans sektörüne ulaşılması amaçlanmaktadır (Yayla ve Türker, 2005:16).

“Basel II Uzlaşısı ile zorunlu sermaye ihtiyaçları ve riskler eşleştirilip daha kapsamlı olacak şekilde bir yaklaşım öne sürerek risk ölçümü yapılması, bankaların yönetimindeki gelişmelerle birlikte finansal sistemin güvenliğini destekleyip rekabet eşitliğinin sağlanması ve basit düzeyde uluslararası bankalara yönelmiştir” (Demir,2008:113).

2.4. BASEL-II KRİTERLERİNİN TÜRK BANKACILIK SİSTEMİNE ETKİLERİ

Uluslararası piyasalarda yaşanan gelişmeler doğrultusunda BDDK bünyesinde Basel II Kriterlerine uyum sağlanması için hazırlık çalışmaları gerçekleştirilmiş ve Türkiye bu ilkelerin hazırlanmasına aktif bir şekilde katılmıştır. Mart 2003 tarihine gelindiğinde BDDK, Basel II Kriterlerine verdiği önemin göstergesi olarak bu tarihte BDDK yetkilileri ve bir takım bankaların risk direktörlüğünde sorumlu yöneticilerin katılım göstermesiyle TBB çatısında Basel II Yönlendirme Komitesi tesis etmiş, söz konusu komite Basel II Kriterlerine geçişte kendine strateji oluşturmuş ve bu ilkelerin uygulanması için Basel Komitesince öngörülen 2006 yılının sonuna kadar yapılması gereken faaliyetleri detaylıca belirlemiştir (Yıldırım, 2015: 13) .

Basel II Sermaye Uzlaşısı, 14 Haziran 2006 tarihli AB müktesebatına dahil olmasıyla Basel II'ye uyum çalışmaları başlatılmıştır. 5411 sayılı Bankalar Kanunu güncel hale getirilmiş, bankalara etkin bir risk yönetimi ve iç denetim sistemi kurma sorumluluğu verilmiştir. Bu esaslar ülkemizde BDDK tarafından belirlenmektedir. Temmuz 2006'ya gelindiğinde ise derecelendirme kuruluşlarına izin vermeye başlanmıştır. 2007 yılında ise Basel II yeni sermaye yeterliliği düzenlemesi olarak yayımlanmıştır. Böylelikle Basel I yanında Basel II hesaplamaları da yapılmaya başlanmıştır (Babuşçu, 2005:280).

Basel II Kriteri Türkiye'de 2006 yılında 26333 sayılı Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin Resmi Gazetede yayınlanmasıyla birlikte uygulanmaya konulmuştur ve 2008 yılında tam olarak uygulanmaya başlanmıştır. Türkiye'de bu uygulamanın etkisine bakmak istenirse; sermaye yeterlilik rasyolarına bakılması gerekmektedir (Cicioğlu ve Çil, 2019:96). Bu rasyolar şu şekilde gösterilebilir:

Tablo 1. Basel II Uzlaşısı Sonrası Sermaye Rasyosu

Yıllar	Sermaye Rasyo Oranları
2006	22,2
2007	19,1
2008	18,1
2009	20,9
2010	19,2
2011	16,7

Tabloda yıllar içerisinde gerçekleşen sermaye rasyo oranları verilmiştir. Türkiye'de sermaye rasyo oranı, komite tarafından belirlenmiş olan asgari oranı olan %8'in üzerinde gerçekleşmiştir. Basel II uzlaşının yürürlükte olduğu tarih itibariyle bakıldığında sermaye rasyoları pozitif seyir göstermektedir (Külahi vd.,2013: 190-191).

Türkiye'de Bankacılık Sektöründe yüksek karlar elde etmeye alışılmış olduğundan yeni uzlaşının hedeflenen tarihte uygulanması mümkün

olmamıştır. 2008 yılında yaşanan ve ilk etkileri 2007 yılının ortalarında hissedilen küresel finans krizi nedeniyle 1 Ocak 2009 tarihinde başlanması öngörülen Basel II uygulaması ertelenerek ilerleyen zamanlarda uygulamaya konulmasına karar verilmiştir. BDDK ise 25 Haziran 2008 tarihli açıklamasında bankaların sermaye yeterliliğinin ölçümünde esas alınacak kredi risklerinin derecelendirmeye dayalı hesaplanmasına yönelik bu uygulamanın uluslararası finansal piyasalarda yaşanan belirsizlik nedeniyle ertelendiğini açıklamıştır. 1 Temmuz 2012 tarihine gelindiğinde ise kredi riski ölçümünde derecelendirmeye dayalı standart yöntem uygulanmaya başlanmış ve Türkiye Basel II kriterlerini tam anlamıyla uygulamaya başlamıştır (Külahi vd.,2013:192).

Türkiye, kredi riski hesaplamalarına göre OECD üyesi olmayı kaybetmiş ve daha önceden DİBS'ler dolayısıyla sermaye tutma yükümlülüğü olmayan bankalar sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında %100 risk katsayısı kullanacaktır. Hali hazırdaki durum ise ülkemiz de ağırlıklı olarak kullanılan teminatın sermaye ihtiyacı üzerine etkisi çok düşük bir oranda kalacaktır ve teminatlar alınmayacak, bu teminatın fiyat, para birimi ve vade farklılığından ortaya çıkacak riskler ileri ve üst düzey tekniklerle hesaplanacağından değişime uyum gösteremeyen bankaların kredi kullandırma oranında düşüş gözlenecektir. (Şenyüz,2010:88).

2.5. BASEL-III KRİTERLERİ

2008 yılında uluslararası finans piyasalarında başlayan kriz küresel ölçekte pek çok ülkeyi etkisi altına almıştır. "2008 yılında Lehman Brothers'ın iflas etmesi, Fannie Mae ve Fredi Mac'in ulusallaştırılması, ABD'deki bazı büyük yatırım bankalarının banka holding şirketlerine dönüştürülmesi, kriz durumları için yeterince önlemin alınmadığını ve Basel II ile getirilen sistemin ciddi eksiklikler içerdiği gözlenmiştir" (Basel, 2010:71). Basel III daha önceki kriterleri devamı niteliğinde olup, daha önceden uygulanan kriterlerin tamamlayıcısı konumundadır.

Basel III Uzlaşısının temel amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Finansal sistemlerde makro düzenlemeler yaparak ekonomik sarsıntılara karşı direnci artırmak,
- Kaynağı ayırt etmeksizin her türlü finansal ve ekonomik şoka karşı bankacılık sisteminin dayanıklılığını artırmak,
- Bankaların kurumsal yönetim kabiliyetleri artırarak risk yönetimi konusunda uygulamalar geliştirmek olarak sıralanabilir.

Basel III kriterlerinde, Basel II'de Nitelik Yasal Sermaye olarak yer alan sermaye bileşenleri değişmekte ancak asgari sermaye yeterlilik oranı %8 olarak kalmıştır. Basel III kriterleriyle birlikte döngüsel sermaye tamponu uygulaması getirilmiş ülkelerin büyüme hızlarına göre %2,5 kadar yükseltip %0 kadar düşürülebilecektir.

Basel III bankaların sermaye yapısında niteliğinin artmasına sebep olması beklenmektedir. Bu amaçla pek çok uygulama test edilmiş ve daha iyi sermaye

kalitesi, bankaların daha güçlü olacağı anlamına gelen “kayıp karşılama sermaye” ile sağlanabilir ve daha dayanıklı stres dönemleri sağlar (Caruana, 2010: 2).

Basel III, riske dayalı sermaye gerekliliklerine destek olmak için riske dayalı olmayan bir kaldıraç oranı getirmiştir. Bankaların kaldıraç oranını %3'ün üzerinde tutmaları gerekmektedir (BCBS, 2014). Ancak kaldıraç oranının minimum %3 olmasıyla alakalı olarak TCMB beklentisini şu şekilde açıklamaktadır; “küresel sistemde büyük öneme sahip bankaların %5 oranında kaldıraç oranı seviyesini tutturması beklenmektedir. Söz konusu bankaların daha yüksek kaldıraç oranı ile çalışmalarının sistemik riski azaltıp, krizlerin önüne geçmesi hedeflenmektedir” (TCMB, 2016).

Basel kriterleriyle uygulamaya konulan bankaların asgari %7'lik bir sermaye miktarını rezervde tutma zorunluluğu, bankaları daha az kârlı hale getirmiş. Bankaların çoğu, borç almak isteyenlere verdikleri kredi sayısını azaltsalar bile, kendilerini finansal sıkıntıdan korumak için daha yüksek bir sermaye rezervi tutmaya çalışmışlardır (Caruana, 2010:4).

Basel III kriterlerine yönelik olumlu düşünceler birlikte olumsuz eleştirilerde yer almaktadır. Basel III kriterlerinin 2008 yılında ABD gerçekleşen krizi tam olarak algılayamadığı düşünülmektedir. İflas eden Lehman Brothers bankasının Basel kriterlerinin gerektirdiği düzenlemeleri uyguladığı ancak buna rağmen iflasına engel olunamadığı belirtilmektedir (BDDK, 2010:14). Sermaye oranlarındaki artışın finansal piyasalarda durgunluğa neden olduğu bu durumun ekonomilerde krizlerin derinleşmesine neden olduğu bazı kesimler tarafından düşünülmektedir.

2.6. BASEL-III KRİTERLERİNİN TÜRK BANKACILIK SİSTEMİNE ETKİLERİ

Basel III Kriterlerinin Türkiye’de uygulanabilmesi için 2013 yılında Bankaların Öz Kaynaklarına İlişkin Yönetmelik ile Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine ilişkin yönetmelikte değişiklikler yapılmış 2014 yılında ise yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikle asgari sermaye yeterliliği %8 oranında sabit tutulmuştur.

Basel III kriterlerine uyum sürecinde yapılan değişiklikler BDDK’nın kriz öncesinde uygulamaya almış olduğu önlemlerle uyumlu olduğu görülmektedir. Örneklendirmek gerekirse, Basel II kriterlerinde yer alan likidite riskiyle alakalı olarak komite bankacılık ve finans piyasaları için bir ölçme veya hesaplanmasıyla alakalı olarak sektör standardı belirlememiştir ancak 2006 yılında BDDK tarafından yürürlüğe konulan Bankaların İç Sistemleri hakkındaki yönetmelikte likidite riskinin ölçümü ve yönetimine ilişkin esaslar belirlenmiştir. Düzenlemeyle birlikte bankaların finansal kriz dönemlerinde likidite sıkışıklığına maruz kalmadan bankacılık faaliyetlerine devam etmesine katkı sağlamıştır (BDDK, 2010b:12-13). Türk bankacılık sisteminin Basel III kriterlerine uyum sağlama düzeyinin yüksek olmasının temel nedeni 2001 yılında yaşamış olduğu krizin etkisi yüksektir. 2001 yılında yaşanan krizle

birlikte bankacılık ve finansal piyasalara yönelik düzenlemeler Basel III kriterlerine uyum sağlamasına büyük katkısı olmuştur.

Sermaye yeterlilik rasyosu Türk bankacılık sektöründe Basel Kriterlerinde yer alan rasyonun üzerinde olup yasal standartlarında üstünde yer almaktadır (BDDK, 2010: 13).

Basel III Kriterleri arasında yer alan “döngüsel sermaye tamponu” ve “sermaye koruma tamponu” uygulamalarının Basel III Kriterlerinin ilave sermaye ihtiyacı doğurmasına koşut olarak belli bir dönem zarfında bankaların öz kaynak karşılıklarını olumsuz etkileyeceği varsayılrsa da orta ve uzun vadede bu belirtilen tedbirlerin ekonomik büyümeye pozitif katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte olası kriz dönemleri için karşılık ayrılması ile ortaya çıkacak ilave sermaye ihtiyacı, kredi maliyetini arttıracak, bankacılık sisteminin karlılık oranında bir azalışa sebebiyet verecektir (Taşpınar,2013:4). Basel III kriterleri bankacılık ve finans sektörlerini daha şeffaf yapıya dönüştürmeye yardımcı olacaktır. Ayrıca makro ve mikro düzeyde risklerin azaltılmasında yardımcı olmuştur.

2.7. BASEL-IV KRİTERLERİ

2017 yılında Basel Komitesi , Basel III'ün sonuçlandırılmasının bir parçası olarak küresel sermaye gereksinimlerinde değişiklik yapılması konusunda anlaşmaya varmıştır. 2023'ten itibaren yürürlüğe girecek olan ve yaygın olarak “Basel IV” olarak adlandırılan tamamen yeni bir çerçeve olarak görülmektedir. Basel IV'ün temel hedefi, bankaların dahili risk modellerini kullanmalarını kısıtlayarak bankaların risk ağırlıklı varlık hesaplamalarında güvenilirliği yeniden tesis etmeyi amaçlamaktadır. Kredi riski için standart bir yaklaşım ve operasyonel risk yaklaşımları, kaldıraç oranı çerçevesinin iyileştirilmesi, çıktı tabanının nihai hale getirilmesi gibi kategorilerde çeşitli reformları içermektedir.

Basel Komitesi, bankaların içsel modeller yoluyla yaptıkları hesaplamalarda fazlasıyla özgür olduklarını dile getirmektedir. Bunun sınırlandırılmasının bir yolu olarak, içsel modellerde kullanılan bazı (temerrüt riski, temerrüt halinde kayıp, kredi dönüşüm oranı vb.) parametrelerde minimum bir taban belirlenmesi gerekliliğidir ve bu gereklilik de önerilmektedir. Örneğin, banka bir portföye ilişkin temerrüt riskini %5 olarak hesaplarken, yeni düzenleme sonrasında bu oranı minimum %10 olarak belirleyebilecektir. Bu durum, bankaların sermaye ihtiyacını arttıracaktır. Diğer taraftan, belli parametrelere taban oran uygulanması sonucunda benzer iş hacmi ve risk profiline sahip bankaların birbirlerine yakın risk ağırlıklı varlık açıklaması ve bu şekilde karşılaştırılabilirliğinin artırılması beklenmektedir (Köksal vd.,2020:15).

Yeni standartlaştırılmış yaklaşım, bankanın gelirin ve bankanın geçmiş zararlarına dayalı bir muhasebe ölçüsü kullanmaktadır. Operasyonel riskin bankanın geliri ile artan bir oranda arttığını ve bankanın daha yüksek

geçmiş operasyonel risk kayıplarına sahip olması durumunda gelecekte operasyonel risk kayıplarına maruz kalma olasılığının arttığını varsaymaktadır.

“Basel IV düzenlemesi ile Komite, kaldıraç oranına maruz kalma ölçüsünün tanımında çeşitli iyileştirmeler yapmıştır. Bu değişiklikler, türevlerin riske maruziyetinin ölçüme yansımaya şeklinin değiştirilmesini ve bilanço dışı risklerin, kredi riskinin standartlaştırılmış yaklaşımdaki ölçüleriyle tutarlılığını sağlamak için güncellenmesini içermektedir” (Köksal vd.,2020:18).

Sermaye tabanının belirlenmesi, Basel IV danışma sürecinde tartışılmalı konulardan biridir. Yüzde 72,5'lik bir çıktı tabanı üzerinde anlaşmaya varılmıştır: yani, içsel risk modellerine sahip bankalar için sermaye gereksinimleri, standart yaklaşımlar kullanılarak hesaplanan gereksinimlerin yüzde 27,5'inden az olamaz. Değişiklikler 2027'de yüzde 72,5'lik nihai seviyeye ulaşana kadar kademeli olarak uygulamaya konulacaktır (www.regnology.net/en/,2021).

3. SONUÇ

Finans sisteminin yıllar içerisinde yaşamış olduğu krizler sistem içerisinde etkin ve düzenleyici bir otoritenin gerekliliğini ortaya koymuştur. Uluslararası Ödemeler Bankası bünyesinde oluşturulan Basel Komitesi bankacılık sektörünü düzenleyici bir otorite olarak ortaya çıkmıştır. Komisyon bankaların karşılaşılabileceği riskleri ve bu riskler karşısında uygulayabileceği politikaları Basel Kriterleri olarak bankalara tavsiye niteliğinde sunmuştur. Basel Komitesi risk tespitleri ve uygulanabilecek politikaları uluslararası finans kuruluşlarında görüş ve destek alarak şekillendirmiştir. Basel Kriterleri ilki 1988 yılında yayınlanarak, piyasa koşulları ve piyasada yaşanan risklere göre günümüze kadar sürmüştür.

Gelişmekte olan ülkelerde banka krizlerinin temel nedenleri incelediğinde makroekonomik dengesizlikler, risk denetiminin iyi bir şekilde yapılmaması, karşılaşılan risklere karşı uygulanan politikaların yetersiz kalması ve sermaye yapısının güçlü olmaması gibi etkenlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Türkiye’de yaşanan banka krizlerinin temellerinin de aynı olduğu görülmektedir. Türkiye’nin bankacılık sektörünün Basel Kriterlerine uyum süreciyle birlikte özellikle sermaye yapısını güçlenmesi, uluslararası denetim standartlarına uyumu ve bankaların daha şeffaf yapıya sahip hale gelmiştir, uyum sağlanan kriterler Türk bankacılık sektörünü daha güçlü hale getirmiştir. Bu durum ekonomik büyüme ve ekonomik kalkınmaya olumlu yansımış, Türk finans sistemi içerisinde oluşan istikrar ortamı ekonomik göstergelere de pozitif etki oluşturmuştur.

Sonuç olarak, Basel kriterleri uygulayan ülkelerin bankacılık sektörleri için rehber niteliğini taşımaktadır. Geçmişte yaşanmış krizlerden dersler çıkararak gelecekte yaşanılması muhtemel krizler için finans sistemini bu krizlere hazırlayan yeni kriterler oluşturulmaktadır. Uluslararası ekonomiler arasındaki gelir adaletsizliği, makroekonomik problemler, teknoloji transferlerindeki sorunlar ve uluslararası sermaye transferindeki sorunlar

çözülmedikçe bankacılık sektörünü düzenleyen kuralların yenilenmesi veya yeni kriterlerin devreye alınması, küresel finans sisteminde istikrara ancak sınırlı ölçüde katkıda bulunabilecektir. Şunu da unutmamak gerekir ki, zamanın koşullarına uygun geliştirilen çözümler koşullar değiştikçe yenilenmesi gerekir. Sağlıklı ve iyi işleyen bir finans sisteminin küresel düzeyde tesis edilmesi her zaman önemini koruyacak ve Türkiye'nin yaşanan bu gelişmelere uyum sağlaması yatırımların finansmanı açısından uluslararası sermayenin ülkemize çekilmesi için oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

- Algburi, Saif (2018), **Basel Düzenlemeleri Çerçevesinde Türk Bankacılık Sektörü**, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, ss. 27.
- Altıntaş, M.Ayhan (2006), **Bankacılıkta Risk Yönetimi ve Sermaye Yeterliliği, 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu, Basel I ve Basel II Düzenlemeleri Çerçevesinde**, Turhan Kitapevi, Ankara.
- Ayan, Ebubekir (2007), **Bankacılık Risklerinin Yönetiminde Basel II Uzlaşısı**, 1. Basım, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. , Ekim, ss. 31.
- Babuşcu, Şenol (2005), **Basel II Düzenlemeleri Çerçevesinde Bankalarda Risk Yönetimi**, Akademi Consulting&Training, ss.286.
- Banco.De,https://www.bde.es/bde/en/areas/supervision/actividad/BCBS/El_Comite_de_Su_13e462eab2e4961.htm (Erişim tarihi: 04.05.2022).
- Basel Committee on Banking Supervision [BCBS] (2014), <https://www.bis.org/publ/bcbs270.pdf> (Erişim tarihi: 04.05.2022).
- Basel Committee on Banking Supervision. (2010), **Group of Governors and Heads of Supervision Announces Higher Global Minimum Capital Standards (BIS Press release)**, Retrieved from: <https://www.bis.org/press/p100912.pdf> (Erişim tarihi: 15.05.2022).
- BDDK, (2010), **Finansal Piyasalar Raporu**, Haziran, Ankara.
- BDDK, (2010b), **Sorularla Basel III**, Risk Yönetimi Dairesi, Aralık, ss. 12-13.
- BDDK (2010), **Piyasa Riski Ölçümleme Yöntemlerine İlişkin Analiz**, Nisan, ss. 14-13.
- Beşinci, Murat (2005), **Basel Kriterleri, Basel II'nin Finans ve Bankacılık Sektörüne Etkileri ve Türk Bankacılık Sektörünün Basel II'ye Uyum Süreci**, Active Bankacılık ve Finans Dergisi, Sayı: 45, Kasım-Aralık, ss. 1.
- Candan, Hasan (2009), **"Kriz Sürecinde Basel II'de Öngörülen Değişiklikler"**, TBB, Bankacılar Dergisi, Sayı 68, Mart, ss.10.
- Caruana, Jaime (2010), **General Manager of the BIS, at the 3rd Santander International Banking Conference**, Madrid, September, In B. F. pp. 2-3.
- Cicioğlu, Şükrü ve Çil, Celal Gökhan (2019), **"Türkiye'de Uygulanan Basel Kriterleri ve Basel III Kriterlerinin Türk Finans Sistemine Etkileri"**, Politik Ekonomik Kuram, Cilt 3(1), ss. 96.
- Demir, Ömer (2008), **Kurumcu İktisat**, Vadi Yayınları, Ankara.
- Duman, Mustafa (2000), **"Bankacılık Sektöründe Finansal Riskin Ölçülmesi ve Gözetiminde Yeni Bir Yaklaşım: Value At Risk Metodolojisi"**, TBB Bankacılar Dergisi, Mart, Sayı: 32.
- Eymen, Güler - BULGURCU, Esra Burcu- DEMİR, Neslihan, **BASEL III KRİTERLERİ**,<https://dergipark.org.tr/tr/download/articlefile/20773> (Erişim tarihi: 16.05.2022).
- Illing, Mark ve PAULİN Graydon (2005), **"Basel II and The Cyclicity of Bank Capital"**, Canadian Public Policy (UniversityofTorontoPress),vol.31,No.2.
- İmişiker, Serkan (2005), **"Basel II ve Piyasalarımıza Olası Etkileri"**, SPK Yeterlik Etüdü, Kasım, Ankara.
- Karaaslan, Emine (2015), **BASEL Kriterleri Ve BASEL-III'ün Türk Bankacılık Sistemine Muhtemel Etkileri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı., Trabzon, ss.21.

- Köksal, M. Oğuz-BABUŞCU, Şenol-HAZAR, Adalet (2020), **Basel IV Neleri Değiştirecek?** ,Ekonomi Ve Finansal Araştırmalar,Dergisi,2(1).
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiVpMK53fP3AhVDSvEDHR6ADbYQFnoECAkQAw&url=https%3A%2F%2Fdergipark.org.tr%2Fen%2Fdowload%2Farticlefile%2F2102890&usg=AOvVaw2Uj7aHCEICByv8mh5xc4Ou> (Erişim tarihi: 21.09.2022.)
- Külahi, Ezgi Aslan-TİRYAKİ, Göksel-YILMAZ, Ahmet (2013), **Türkiye’de Basel I, II ve III Kurallarına Uyum Süreci**, Marmara Üniversitesi S.B.E Öneri Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 40, Temmuz.
- Montes-Negret F. (2006), **Risk Management Challenges**, Tirana April, Erişim: <http://www.moodys.com>, (Erişim tarihi: 13.06.2022).
- Regnology, <https://www.regnology.net/en/knowledge-hub/insights/basel-iv-a-glance-at-the-implications-of-the-new-credit-risk-framework/> (Erişim tarihi: 20.05.2022).
- Senturan, Şermin (2006), **“Basel II Standartları ve KOBİ’lerde Kurumsal Yönetim”**, Muhasebe ve Denetime Bakis, Ekim, Sayı:20, ss. 46.
- Şenyüz, Seda (2010), **Basel Kriterleri Çerçevesinde Türkiye’de Bankacılık Alanındaki Yapısal Regülasyonların Değerlendirilmesi**,Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Kırıkkale.
- Taşpınar, Gökhan. (2013), **Basel III Kriterleri ve Türk Bankacılık Sistemine Etkileri**, <http://gokhantaspınar.com/index.php/tr/makalelerim/113-basel-iii-kriterleri-ve-turk-bankaciliksisitemine-etkileri> (01.05.2022).
- TBB (2000), **“Sermaye Yeterliliği Konusunda BIS Tarafından Getirilen Yeni Öneriler ve Değerlendirmesi”**, TBB Araştırma ve Yayınlar, Ocak.
- Teker, Suat - K.Evren BOLGÜN - M.Barış AKÇAY (2005), **“Banka Sermaye Yeterliliği: Basel II Standartlarının Bir Türk Bankasına Uygulanması”**, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 12.
- Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (2016), <https://tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Finansal+Istikrar+Raporu/2016/Sayi+23> (Erişim tarihi: 18.05.2022).
- Yayla, Münir ve KAYA, Yasemin Türker (2005), **‘Basel-II: Ekonomik Yansımaları ve Geçiş Süreci’**, BDDK Çalışma Raporu, Mart, Ankara.
- Yıldırım, Oğuz (2015), **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar**, Cilt: 52, Sayı:609,<https://dergipark.org.tr/tr/pub/fpeyd/issue/48038/607506> (Erişim tarihi: 28.07.2022).